מילתא דכתיבא בהאי ענינא מילתא דלא כתיבא בהאי ענינא מנא לן אמר רב נחמן בר יצחק יליף פתח פתח רב משרשיא אמר [1]ושמרתם את משמרת ה' עכובא רב אשי אמר [1]כי כן צויתי עכובא [א]ת"ר [2]כי כן צויתי [3]כאשר צויתי [4]כאשר צוה ה' כי כן צויתי באנינות יאכלוה כאשר צויתי בשעת מעשה אמר להם כאשר צוה ה' ולא מאלי אני אומר א"ר יוסי בר חנינא מכנסים אין כתובין בפרשה כשהוא אומר [5]וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אתם לכהן להביא המכנסים [א]ועשירית האיפה בשלמא מכנסים כתיבי בענינא דבגדים אלא עשירית האיפה מנא לן אתיא זה זה [6]מוזה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' עשירית האיפה א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי מניין שאף מקרא פרשה מעכב ת"ל [7]ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' אפילו דיבור מעכב כיצד הלבישן כיצד הלבישן מאי דהוה הוה אלא כיצד מלבישן לעתיד לבוא לעתיד לבוא נמי לכשיבואו אהרן ובניו ומשה (א) עמהם אלא כיצד הלבישן למיסבר קראי פליגי בה בני ר' חייא ורבי יוחנן חד אמר אהרן [ב]ואח"כ בניו וחד אמר אהרן ובניו בבת אחת אמר אביי בכתונת ומצנפת כולי עלמא לא פליגי דאהרן ואח"כ בניו דבין בצוואה ובין בעשיה אהרן קדים כי פליגי באבנט מאן דאמר אהרן ואחר כך בניו דכתיב [8]ויחגור אותו באבנט והדר כתיב [9]ויחגור אותם אבנט ומאן דאמר אהרן ובניו בבת אחת דכתיב [10]וחגרת אותם (ב) ולמאן דאמר אהרן ובניו בבת אחת הכתיב ויחגור אותו באבנט והדר כתיב ויחגור אותם אבנט

אמר

מילתא דכתיבא בהאי ענינא. בפרשת צוואה דמלואים שנאמר בואתה תצוה: **דלא כתיב.** בפרשת המלואים בזה הדבר אשר תעשה וגו' לא כתיב שיתן אל החושן אורים ותומים כשהלבישן אבל בפרשת צו את אהרן שנאמרה שם עשיית המלואים כתיב (ג) ויתן עליו את החשן ויתן אל החשן את האורים ואת התומים. וא"ת אף בואתה תצוה נאמר ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים אין זו מפרשת המלואים אלא עשיית הבגדים ובההוא ענינא לא כתיב ככה לעיכובא: **פתח פתח.** בצוואה כתיב (שמות כט) אל פתח אהל מועד [יתירא] וכן בעשייה. [בצוואה כתיב] תקריב (ד) פתח אהל מועד ואכל אהרן ובניו את בשר האיל ואת הלחם אשר בסל פתח אהל מועד וכן בעשייה ג) ואת כל העדה הקהילו אל פתח אהל מועד בשלו את הבשר פתח אהל מועד: **ורב משרשיא אמר.** בפרשת עשייתן נמי עיכובא כתיבא ושמרתם משמרת משמע תשמור ככל הכתוב ולא צריך גזירה שוה: **ת"ר כי כן צויתי וכו'.** איידי דנקט הכא למידרש כי כן צויתי לענינא דמלואים דלעיכובא אתא קבעה לה ברייתא הכא למדרש כי כן צויתי דשמיני למאי אתא. ולאו ניהו ההוא קרא דענינא דמלואים דצו את אהרן אלא דיום השמיני דכתיב במנחה (ויקרא י) קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה מצות אצל המזבח כי כן צויתי: (ה) **כאשר צויתי.** גבי שעיר חטאת אשר דרש משה והנה שורף כתיב אכל תאכלו אותה ד) במקום קדוש כאשר צויתי (שם): **כאשר צוה ה'.** גבי שוק התרומה וחזה התנופה כתיב תאכלו במקום טהור וגו' כאשר צוה ה' (שם). ולמה לי חד מכל הני כו' וכי כל הדברים שנאמרו למשה לומר לישראל חזר ואמר (ו) כי כן צויתי: אוננין על נדב ואביהוא וקדשים אסורין לאונן מקל וחומר ממעשר הקל דכתיב גבי מעשר (דברים כו) לא אכלתי באוני ממנו והוא אמר להן לאכול המנחה הוזקק לומר כי כן צויתי באנינות תאכלוה: **כאשר צויתי בשעת מעשה אמר להם.** כשמצא מה שעשו ששרפו שעיר החטאת והוא שעיר של ר"ח אמר להם הן לא הובא את דמה וגו' הלא לא אירע בו פסול היה לכם לאוכלו בקודש כאשר צויתי אתכם במנחה שאמרתי לכם בה שמפי הקב"ה נצטויתי: **כאשר צוה ה' ולא מאלי אני אומר.** היו סומכין ע"פ הדיבור ואכלו אותו אוננין ולא תעשו כאשר עשיתם בחטאת. ומשה טעה בדבר שלא נאמר לו אלא במנחה ובחזה ושוק ובשעיר שמיני ובשעיר נחשון שהיו קדשי שעה אבל שעיר ר"ח שהוא קדשי דורות לא הותר לאונן ושלשה שעירים קרבו בו ביום ולא נשרף אלא של ר"ח בלבד שנאמר (ויקרא י) ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה זהו של ר"ח הבא על טומאת מקדש וקדשיו כמו ששנינו במסכת שבועות (דף ט:): **אין כתובין בפרשה.** בלבישת הבגדים לא בצוואה ולא בעשייה: **כשהוא אומר וזה הדבר אשר תעשה להם.** וי"ו מוסיף על ענין ראשון המדבר בצוואת עשיית הבגדים ושם כתיב ועשה להם מכנסי בד: **ועשירית האיפה.** שהכהנים צריכים להביא ביום חינוכם ואפילו ההדיוט כדאמרינן במנחות (דף נא:): **בשלמא מכנסים כתיבי בעניינא דבגדים.** לעיל מיניה דההיא פרשתא איכא לרבוייגהו מוי"ו מוסיף על ענין ראשון: **זה קרבן אהרן ובניו.** בעשירית האיפה כתיב שההדיוט מביא ביום חינוכו וכהן גדול בכל יום: **מקרא** ז). **פרשת מלואים שנצטוה בואתה תצוה אמר להם לציבור בעשרים ושלשה באדר כשהתחילו המלואים והקהיל את העדה אל פתח אהל מועד שנאמר והקהל העדה וגו' ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות ומקראות הללו בעשיית המלואים כלו את אהרן: כיצד הלבישן.** סדר בגדים לאב ולבנים זה אחר זה: **מאי דהוה הוה.** ומה צריך לנו לשאול: (ח) **למיסבר קראי.** דלא לירמו אהדדי דבצוואה כתיב (שמות כט) וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו משמע חגירתם של אב ובנים בסדר אחד ולא הפסיק לבישת בגד אחר בינתיים ובעשייה כתיב באהרן (ויקרא ח) ויחגור אותו באבנט בסדר לבישת בגדים וגמר והלבישו כל המלבושין ואח"כ הקריב בניו והלבישם [ולא] חגר אהרן ובניו בבת אחת: **אביי מפרש לה** למילתייהו בכתונת ומצנפת (ט) להכי נקט כתונת ומצנפת ששוין בגדול ובהדיוט ומכנסים לא הוצרך לומר שהרי הן קודמין לכל כדאמרינן לקמן י) מניין שלא יהא דבר קודם למכנסים כו': **כולי עלמא לא פליגי דאהרן ואח"כ בניו.** לאהרן הלביש תחילה כל שאר בגדיו חוץ מאבנט ואחר כך התחיל להלביש את בניו: **דבין בצוואה בין בעשייה.** כך כתיב: **כי פליגי באבנט.** שבצוואה נאמר חגירתם כאחת וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו ולא נאמרה חגירה באהרן כסדר לבישת בגדים ובעשייה נאמרה חגירתו כסדר שאר בגדיו וחגירת בניו לעצמן כסדר בגדיהם: **מאן דאמר אהרן ובניו בבת אחת.** אזל בתר צוואה. ולקמיה [ו.] מפרש בבת אחת מי משכחת לה:

אמר

להביא את המכנסים. מכאן קשה להא דפ' אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פג:) מפיק מיתה מחוסר בגדים מדדרשינן אין בגדיהן עליהן אין כהונתן עליהן והוו להו זרים והקשה רבינו יעקב מאורליינ"ש הא בהדיא כתיב מיתה בואתה תצוה נהי דהאי קרא איצטריך לשוויינהו זרים אף לעניין לחלל עבודה כמו זרים מ"מ ההוא קרא דכתיב במחוסרי בגדים מיתה בהדיא למה לי תיפוק ליה מאין בגדיהם עליהם אין כהונתן עליהן ותירץ דמכנסים לא כתיב הכא ואיצטריך ההוא קרא למחוסר מכנסים דהוה במיתה וקשה לרבי יוסי בר חנינא כיון דנפקא ליה מכנסים מוזה הדבר הוה ליה כאלו מכנסים נמי כתיבי הכא ותירץ ריצב"א דמיתה דגבי י)[מכנסים] איצטריך לחייב אפילו בביאה ריקנית אאהל מועד מי שנכנס מחוסר בגדים כדכתיב (שמות כח) והיו על אהרן ועל בניו בבאם אל אהל מועד וכן בשלא רחוץ ידים דכתיב (שם ל) בבואם אל אהל מועד ירחצו או בגשתם אל המזבח לשרת מיחייב אאהל מועד אפילו אביאה ריקנית והא דקאמר פ"ב דזבחים (דף יט:) אי כתב רחמנא בבואם ולא כתב בגשתם ה"א אפילו אביאה ריקנית כו' משמע דלפי האמת לא מיחייב אביאה ריקנית יש לומר היינו אמזבח וה"פ אי כתיב בבואם אל אהל מועד או אל המזבח ולא כתיב לשרת ה"א דאפילו אמזבח מיחייב אביאה ריקנית קמ"ל דאמזבח לא מיחייב ובתוספתא דמסכת כלים [פ"א] תניא אמר שמעון הצנוע לפני ר"א אני נכנסתי בין האולם ולמזבח בלא רחוץ ידים ורגלים אמר לו מי חביב אתה או כהן גדול שתק אמר לו בוש אתה לומר (העבודה) שכלבו של כהן גדול יותר חביב ממך וכו' עד ואפילו כהן גדול מפצעים את מוחו בגיזרין אלא שלא מלאך בעל הפול ומשתמא שמעון הצנוע לא היה משתמש בלא רחוץ ידים כי לא היה טועה בזה אבל רש"י פירש בפירוש חומש בבואם אל אהל מועד להקטיר ולא נהירא אלא כדפרישית י): **מאי** דהוה הוה. בפ"ק דסנהדרין (דף טו:) מיבעיא לן שור סיני בכמה מי גמר שעה מדורות או לא ולא פריך התם כי הכא מאי דהוה הוה ח): **בכתונת** ומצנפת כולי עלמא לא פליגי. הא דלא נקט נמי מכנסים נראה לי משום דמפרש דבין בצוואה בין בעשייה אהרן קדים ומכנסים לא כתיבי לא בצוואה ולא בעשייה ורש"י פי' טעמא אחרינא:

אמר

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה טז:

◆

תורה אור השלם

1. ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת יי ולא תמותו כי כן צויתי: ויקרא ח לה
2. ואכלתם אתה במקום קדש כי חקך וחק בניך הוא מאשי יי כי כן צויתי: ויקרא י יג
3. הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אכול תאכלו אתה בקדש כאשר צויתי: ויקרא י יח
4. שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה לפני יי והיה לך ולבניך אתך לחק עולם כאשר צוה יי: ויקרא י טו
5. וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אתם לכהן לי לקח פר אחד בן בקר ואילם שנים תמימם: שמות כט א
6. זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליי ביום המשח אתו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב: ויקרא ו יג
7. ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה יי לעשות: ויקרא ח ה
8. ויתן עליו את הכתנת ויחגר אתו באבנט וילבש אתו את המעיל ויתן עליו את האפד ויחגר אתו בחשב האפד ויאפד לו בו: ויקרא ח ז
9. ויקרב משה את בני אהרן וילבשם כתנת ויחגר אתם אבנט ויחבש להם מגבעות כאשר צוה יי את משה: ויקרא ח יג
10. וחגרת אתם אבנט אהרן ובניו וחבשת להם מגבעת והיתה להם כהנה לחקת עולם ומלאת יד אהרן ויד בניו: שמות כט ט

◆

רבינו חננאל

מילתא דלא כתיבא בהאי ענינא מנלן. פי' פרישה שבעה דלא כתיבא הכא בפרשת צוואת המלואים.

מסורת הש"ס

א) [זבחים קא.], ב) [עי' מיי' פ"ו מהלכות כלי המקדש הלכה א], ג) [ויקרא ח], ד) צ"ל בקדש, ה) [דף כג.], ו) רש"א, ז) [עי' תוס' סנהדרין פג. ד"ה ולא מסוס], ח) [עיין תוס' סנהדרין טו: ד"ה שור ותוס' חגיגה ו: ד"ה מאי נ"מ].

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ובניו ומשה רבינו יבא עמהם ויאמר אלא כיצד: (ב) שם וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו ולמ"ד: (ג) רש"י ד"ה דלא כו'. כתיב ויישם עליו: (ד) שם ד"ה פתח כו'. תקריב אל פתח: (ה) שם ד"ה כאשר צויתי הד"א עם ד"ה כאשר צוה ה': (ו) שם כי כן צויתי הס"ד ואח"כ מ"ה באנינות יאכלוה שהן אוננין על נדב: (ז) שם מקרא פרשה. פרשת מלואים וכו' אמר להם. נ"ב פי' כסדר העשייה אמר לכולן: (ח) שם ד"ה למיסבר הד"א עם ד"ה אביי: (ט) שם ד"ה אביי. ומצנפת וכו' להכי נקט:

◆

מוסף רש"י

כי כן צויתי. במנחת שמיני כתיב קחו את המנחה וגו' (זבחים קא.). באנינות. דנדב ואביהוא (שם). כאשר צויתי. בחטאת דראש חדש שנשרפה כתיב הן לא הובא את דמה וגו' (שם). בשעת מעשה. כשאירע להם אנינות, אמר להם. שלא ימנעו מאכילת קדשים היום, שמשמע מפי הגבורה שחלוק אנינות היום בקדשים משאר ימים ובשרפה שנשרפה אמר להם אכול תאכלו אותה. היה לכם לאוכלה כאשר צויתי אתכם בשעת מעשה (שם). כאשר צוה ה'. באכילת חזה ושוק של שלמי צבור שקרבו בו ביום נאמר (שם). ולא מאלי אני אומר לכם. לאוכלה באנינות (שם).

◆

תוס' ישנים

ולא מאלי אני אומר. שהיו סבורים שטעיתי כמו בשעיר דר"ח אע"פ שהוא כתוב אח"כ אין מוקדם ומאוחר: